

N:o 50.

Ank. till Riksd. kansli den 27 april 1888, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition i fråga om beredande af tryggad besittningsrätt åt innehafvare af vissa å kronans utarrenderade egendomar befintliga lägenheter.

(I. A.)

I en till Kongl. Maj:t den 12 maj 1886 aflåten skrifvelse har Riksdagen, på anförda skäl, anhållit, att Kongl. Maj:t täcktes låta utreda, om och i hvad mån de å kronans utarrenderade jordbruksegendomar bosatta lägenhetsinnehafvare, hvilka före tillämpningen af kungörelsen den 10 november 1882 angående förändrade grunder för förvaltningen af kronans jordbruksdomäner uppfört och bebodde dem sjelfva tillhöriga byggnader, måtte kunna beredas någon tids tryggad besittning af de lägenheter, de innehade, samt till Riksdagen afgifva de förslag, som af bemälda utredning kunde föranledas.

Enligt hvad af en till Riksdagen den 19 nästlidna mars aflåten proposition (n:o 37) inhemtas, hade med anledning af Riksdagens berörda skrifvelse Kongl. Maj:t infordrat yttrande i ämnet från så väl domänstyrelsen som Kongl. Maj:ts befallningshafvande i rikets samtliga län.

Vid detta ärendes föredragning inför Kongl. Maj:t hade, enligt hvad i det vid Kongl. Maj:ts förenämnda proposition fogade statsrådsprotokoll meddelas, statsrådet och chefen för finansdepartementet, efter att hafva redogjort för hvad bemälda myndigheter i förevarande fråga yttrat och föreslagit, vidare anført, att det blifvit redan i Riksdagens skrifvelse i ämnet framhållet och äfven af flertalet bland de hörda myndigheterna ytterligare betonadt, att en åtgärd, hvarigenom åt sådana lägenhetsinnehafvare å kronans utarrenderade

Bih. till Riksd. Prot. 1888. 4 Saml. 1 Afd. 30 Häft.

egendomar, hvilka icke för sitt innehaf kunna åberopa någon laglig grund, komme att beredas tryggad besittning till deras lägenheter, måste ej mindre för vederbörande arrendatorer än äfven för kronan medföra åtskilliga olägenheter. Gent emot denna omständighet, hvilken för öfrigt låge i sakens natur, stode dock å andra sidan det sakförhållande, att, enligt hvad af åtskillige bland Kongl. Maj:ts befallningshafvande blifvit upplyst, de ifrågavarande lägenhetsinnehafvarne inom vissa landsdelar utgjorde en ganska talrik samhällsklass, hvars hela ekonomiska tillvaro vore beroende af den fortfarande besittningen af lägenheter, som i de flesta fall åtkommits och innehades under en af bristande författningskunskap alstrad föreställning om besittningens laglighet. Afgörandet om det ifrågasatta medgifvandet borde kunna lemnas syntes därför bero af en pröfning, huruvida de omförmälda olägenheterna vore af den betydighet, att staten derigenom måtte finna sig förhindrad att till lägenhetsinnehafvarne taga den hänsyn, hvartill han såsom jordegare under andra förhållanden bort känna sig af billighetsskäl manad. Af den i ärendet verkställda utredning vore ådagalagdt, att en ovilkorligt lemnad försäkran om tryggad besittningsrätt för samtliga hithörande lägenhetsinnehafvare skulle på arrendeförhållandena i de orter, der sådana lägenheter förekomme i större myckenhet, utöfva en alltför menlig inverkan för att en sådan försäkran borde kunna ifrågakomma. Om deremot, på sätt domänstyrelsen föreslagit, åt denna styrelse uppdroges att pröfva och afgöra, i hvilka fall tryggad besittningsrätt måtte utan allt för stort men för egendomens skötsel kunna lägenhetsinnehafvare beredas, och denna besittningsrätt tillika ej gjordes fastare, än att lägenhetsinnehafvare, som genom sitt uppförande visade sig icke motsvara det tillmötesgående, som från statens sida blifvit mot honom ådagalagdt, måtte kunna från lägenheten uppsägas, syntes de med åtgärden förenade olägenheter varda inskränkta inom ett så begränsadt mått, att desamma icke borde tillmätas afgörande betydelse.

Med afseende härå och för att tryggad besittningsrätt måtte inom vissa af domänstyrelsen angifna gränser beredas de ifrågavarande lägenhetsinnehafvarne, har Kongl. Maj:t i ofvannämnda proposition föreslagit Riksdagen att medgifva,

att då domänstyrelsen vid pröfning af arrendeförslag å kronoegendom, som blifvit efter 1889 års början uppgjort, funne lägenhetsinnehafvare, som å egendomen bebodde honom sjelf tillhöriga, före den 1 januari 1883 uppförda byggnader, kunna utan men för egendomens skötsel vid lägenheten bibehållas, domänstyrelsen måtte ega bland arrendevilkoren intaga sådana bestämmelser, hvarigenom lägenhetsinnehafvaren och hans hustru förbehålles att mot utgörande till arrendatorn af afgäld, som i sammanhang härmed af domänstyrelsen blefve fastställd, kvarbo å lägenheten till arrendeperiodens

slut, om de så länge lefde och domänstyrelsen ej under arrendetiden på grund af deras uppförande eller underlåtenhet att utgöra afgälden funne anledning dem genom uppsägning från lägenheten skilja, äfvensom att domänstyrelsen jemväl måtte ega att beträffande sådan lägenhet, hvilken domänstyrelsen ansåge för egendomen, hvarå den funnes, medföra gagn, meddela så beskaffadt stadgande, att lägenhetens bibehållande till arrendeperiodens utgång gjordes oberoende af innehafvarens fränfalle eller lägenhetens öfverlåtande på annan person.

Statsutskottet, till hvars förberedande handläggning denna proposition blifvit öfverlemnad, har vid ärendets behandling fäst uppmärksamheten derpå, att fall torde förekomma, då byggnader af värdefullare beskaffenhet, exempelvis efter vattenverks utrifning, kvarstå och bebos å ifrågavarande egendomar samt kunna föranleda intrång å desamma, men då enligt Kongl. Maj:ts ifrågavarande förslag domänstyrelsen eger dels att vid hvarje fall pröfva, huruvida lägenhetsinnehafvare må kunna vid lägenheten bibehållas utan men för egendomens skötsel, dels ock att fastställa afgäld, som skall af lägenhetsinnehafvaren till arrendatorn utgöras, synes häri tillräckligt skydd förefinnas mot att dylika byggnader komma att öfver höfvan kvarstå å kronoegendomarne. Med afseende härå och då utskottet ej heller i öfrigt haft något att emot Kongl. Maj:ts omförmälda framställning erinra, får utskottet, under hänvisande till hvad i ofvan åberopade statsrådsprotokoll öfver finansärenden den 19 mars innevarande år vidare finnes i denna fråga meddeladt, hemställa,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 27 april 1888.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.